

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
-----------------	---

I. PODSTAWY BEZPIECZEŃSTWA, HIGIENY I PRAWA PRACY

1. Ochrona i nadzór państwa nad przestrzeganiem przepisów bezpieczeństwa, prawa i higieny pracy	12
1.1. Akty prawne, instytucje i służby ochrony pracy	12
1.2. Prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	24
2. Ochrona przeciwpożarowa	33
3. Ochrona środowiska	39
3.1. Akty prawne, instytucje i służby działające w zakresie ochrony środowiska	39
3.2. Stan środowiska i sposoby jego ochrony	41
4. Bezpieczeństwo i higiena w środowisku pracy	48
4.1. Czynniki szkodliwe i choroby zawodowe w środowisku pracy	48
4.2. Wypadki przy pracy	55
4.3. Podstawowe zasady pierwszej pomocy	59
4.4. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej	65

II. ORGANIZACJA, BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRODUKCJI W GASTRONOMII

5. Wprowadzenie	72
5.1. Podstawowe pojęcia związane z wyposażeniem, bezpieczeństwem i higieną pracy w gastronomii	73
5.2. Wymagania, jakie powinny spełniać maszyny i urządzenia stosowane do produkcji żywności	75
5.3. Podział wyposażenia technicznego	76
6. Układ funkcjonalny zakładu gastronomicznego	77
6.1. Podstawy projektowania zakładów gastronomicznych	77
6.2. Pojęcie układu funkcjonalnego zakładu gastronomicznego	82
6.3. Charakterystyka działów zakładu gastronomicznego	83
6.3.1. Dział magazynowy	84
6.3.2. Dział produkcyjny	88
6.3.3. Dział ekspedycyjny	94

6.3.4.	Dział obsługi konsumenta	96
6.3.5.	Dział administracyjno-socjalny	99
7.	Organizacja pracy i wymagania ergonomii w zakładzie gastronomicznym	103
7.1.	Podstawowe pojęcia z zakresu organizacji pracy	103
7.2.	Zasady organizacji pracy	104
7.3.	Proces produkcyjny	106
7.4.	Organizacja pracy w zakładach gastronomicznych	107
7.5.	Zasady projektowania, organizacja stanowisk pracy i wymagania ergonomii w zakładach gastronomicznych	109
8.	Bezpieczeństwo żywności i zapewnienie jakości produkcji	113
8.1.	System HACCP w gastronomii	115
8.2.	Wdrażanie i weryfikacja systemu HACCP	119
9.	Opakowania w gastronomii	130
9.1.	Funkcje opakowań	130
9.2.	Rodzaje opakowań	131
9.3.	Znakowanie opakowań	136
9.4.	Znakowanie materiałów przeznaczonych na opakowania	140
9.5.	Opakowania stosowane w gastronomii	142
9.6.	Odpady opakowaniowe i recykling opakowań	144
9.7.	Zasady Dobrej Praktyki Higienicznej dla opakowań żywności	146

III. TECHNICZNE PODSTAWY WYPOSAŻENIA GASTRONOMII

10.	Materiały konstrukcyjne	150
10.1.	Materiały, ich właściwości i warunki kontaktu z żywnością	150
10.2.	Rodzaje materiałów konstrukcyjnych	151
10.3.	Charakterystyka materiałów metalowych i ich stopów stosowanych w gastronomii	152
10.3.1.	Żelazo i jego stopy	152
10.3.2.	Metale nieżelazne i ich stopy	157
10.4.	Charakterystyka materiałów niemetalowych stosowanych w gastronomii	160
10.4.1.	Drewno	160
10.4.2.	Ceramika	161
10.4.3.	Szkło	162
10.4.4.	Kamienie naturalne i syntetyczne	164
10.4.5.	Tworzywa sztuczne	166

11.	Podstawy maszynoznawstwa	171
11.1.	Podzespoły w maszynach gastronomicznych	171
11.2.	Części maszyn.	172
11.2.1.	Osie i wały	172
11.2.2.	Przekładnie	172
11.2.3.	Sprzęgła	174
11.2.4.	Łożyska	175
11.3.	Konserwacja części maszyn	176
11.4.	Przyrządy kontrolno-pomiarowe	177
11.4.1.	Wielkości fizyczne i stosowane mnożniki	177
11.4.2.	Kontrola parametrów fizycznych w gastronomii	179
11.5.	Maszynoznawstwo w gastronomii	182
11.5.1.	Sprężarki	182
11.5.2.	Wentylatory	183
11.5.3.	Przenośniki	184
12.	Katalogi, poradniki i instrukcje obsługi	186
13.	Instalacje w zakładach gastronomicznych	188
13.1.	Rola instalacji elektrycznej w zakładzie gastronomicznym	189
13.1.1.	Rodzaje instalacji elektrycznej	189
13.1.2.	Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas użytkowania instalacji elektrycznej	192
13.1.3.	Oświetlenie pomieszczeń.	196
13.2.	Instalacja gazowa	199
13.3.	Instalacje wodociągowe zimnej i ciepłej wody	204
13.4.	Instalacja kanalizacyjna	212
13.5.	Instalacja grzewcza.	218
13.6.	Wentylacja i klimatyzacja	222
13.7.	Oznakowanie instalacji	226

IV. WYKORZYSTANIE WYPOSAŻENIA TECHNICZNEGO W PROCESIE TECHNOLOGICZNYM

14.	Obróbka wstępna	230
14.1.	Pojęcie i rodzaje obróbki wstępnej	230
14.2.	Maszyny i urządzenia do obróbki wstępnej warzyw	231
14.3.	Obróbka wstępna owoców.	235
14.4.	Maszyny do obróbki wstępnej mięsa	236
14.5.	Maszyny do wyrabiania ciasta i ubijania masy	241
14.6.	Blendery i miksery	242
14.7.	Krajalnice	243

14.8.	Młynki do mielenia produktów suchych	245
14.9.	Maszyny wieloczynnościowe	245
14.9.1.	Charakterystyka wybranych przystawek do maszyny wieloczynnościowej	248
14.9.2.	Bliksery	251
14.9.3.	Roboty kuchenne	252
14.10.	Urządzenia do obróbki wstępnej jaj	252
14.11.	Zasady prawidłowej eksploatacji maszyn i urządzeń do obróbki wstępnej surowców	253
15.	Obróbka termiczna	256
15.1.	Wprowadzenie	256
15.2.	Podział aparatury do obróbki termicznej.	257
15.3.	Sposoby wymiany ciepła.	260
15.4.	Urządzenia do obróbki termicznej produktów	262
15.4.1.	Trzony kuchenne i taborety grzewcze	262
15.4.2.	Urządzenia ciśnieniowe	266
15.4.3.	Aparaty do smażenia.	271
15.4.4.	Urządzenia do smażenia beztłuszczowego	273
15.4.5.	Urządzenia do pieczenia i opiekania	275
15.4.6.	Piece konwekcyjno-parowe	280
15.4.7.	Kuchnie mikrofalowe	297
15.4.8.	Podgrzewacze do potraw	299
16.	Sporządzanie i ekspedycja napojów	303
16.1.	Urządzenia i sprzęt do sporządzania i dystrybucji napojów zimnych	304
16.2.	Urządzenia do sporządzania i dystrybucji napojów gorących	306
17.	Chłodzenie i magazynowanie	313
17.1.	Chłodzenie i zamrażanie produktów żywnościowych	313
17.1.1.	Różnice pomiędzy chłodzeniem a zamrażaniem produktów żywnościowych	313
17.1.2.	Substancje chłodzące	314
17.1.3.	Zmiany zachodzące w mrożonej żywności	317
17.1.4.	Sprężarkowy obieg chłodniczy	318
17.2.	Gastronomiczne urządzenia chłodnicze	320
17.2.1.	Urządzenia chłodnicze magazynowe	320
17.2.2.	Urządzenia chłodnicze technologiczne	323
17.2.3.	Urządzenia chłodnicze ekspozycyjne	328

17.3. Zasady przechowywania żywności w chłodziarkach i zamrażarkach	331
17.4. Magazynowanie żywności	335
18. Systemy i techniki produkcji i dystrybucji potraw	337
18.1. Systemy gotowania i schładzania potraw	338
18.2. Technika <i>sous-vide</i>	340
18.3. Systemy <i>fast food</i>	342
18.4. Dystrybucja posiłków w szpitalach	343
19. Transport w zakładach gastronomicznych	345
20. Utrzymanie czystości	350
20.1. Maszyny i urządzenia do mycia i wyparzania naczyń	351
20.1.1. Organizacja pracy podczas mycia ręcznego i mechanicznego	351
20.1.2. Czynniki wpływające na efektywność procesu mycia naczyń	352
20.1.3. Maszyny do mycia naczyń o działaniu okresowym i ciągłym	353
20.2. Urządzenia i środki stosowane do utrzymania czystości	358
20.3. Dezynfekcja, dezynsekcja i deratyzacja	360
21. Sprzęt pomocniczy i uzupełniający	363
22. Postęp techniczny i technologie informacyjne w gastronomii	369

LITERATURA	377
----------------------	-----